

Land's end - Theatercollectief Berlin

Vijftien jaar na de "pannenkoekenmoord" zien de daders elkaar terug in een hoeve pal op de grens tussen België en Frankrijk. Theatercollectief Berlin maakt er een bijzondere docufictie van met 'Land's End'.

Transfo Zwevegem. Een oude elektriciteitscentrale. Eer je de koude zaal betreedt, ga je langs de diverse moordscenario's, *tableaux vivants* die weergegeven worden in de vorm van machinerieën: de haardrogers bungelend boven een waterbak, het vergif in het kopje koffie, de diepvriezer met tussen de laagjes bladerdeeg twee voeten, en tot slot een paar benen op de sofa, waarrond de stofzuiger zoemt en de ijzeren stang hard klappt op het hoofdeinde. Volgens de getuigenissen zouden er dertien moordscenario's geweest zijn.

De feiten - een grensgeval

"Er zijn geen scenario's, alleen maar mijn feiten," zegt zij. Zij is Christiane P., de opdrachtgeefster van de **Pannenkoekenmoord**. Ze liet haar schaamteloos ontrouwe echtgenoot, een pannenkoekenfabrikant, uit de weg ruimen. Op zich misschien niet zo'n opzienbarende moord, ware het niet dat de Franse huurmoordenaar in Frankrijk werd opgepakt, terwijl zij als Belgische opdrachtgeefster in België werd gearresteerd. Wanneer hun bekentenissen tegenstrijdigheden blijken te bevatten, wordt een confrontatie noodzakelijk. Maar geen van beide verdachten mag volgens de wet de grens oversteken. Dus wordt er beslist om de ontmoeting **pal op de grens** tussen België en Frankrijk te laten plaatsvinden: in het Groot Moerhof, een herenboerderij, met twee adressen. De voordeur ligt in het Franse Ghyvelde, de WC in het Belgische Adinkerke. Dus moet de opdrachtgeefster door het raam naar binnen kruipen en wordt een speciale mobiele WC op de grens geïnstalleerd. Soms is niets zo ongeloofwaardig als de realiteit.

Het scenario

Dat weet **theatercollectief Berlin**, met drijvende krachten **Yves Degryse** en **Bart Baele**, als de beste. Ze serveerden ons al de meest ongelooflijke verhalen, denk maar aan *'Bonanza'*, over de kleinste stad in Amerika waar de zeven ruziënde bewoners elkaar mijden als de pest. Of *'Tagfish'*, over de bouw van een groots hotel in het Ruhrgebied met geld van een oliesjeik. Met hun docufictie of gefictionaliseerde documentaires zaaien ze steevast twijfel: wat is 'echt' en wat niet? Of scherper gesteld: wat is theater? De meest echte (want fysiek op scène aanwezige) fictie.

Dat is ook weer het geval in **'Land's End'**, theater dat zich - behalve de confrontatie tussen de daders (actrice **Katelijne Verbeke** en acteur **Jean-Benoit Ugeux**) – volledig afspeelt op videoschermen. Je ziet de interviews die Berlin deed met de bewoners van het Groot Moerhof en met de burgemeester van De Panne. Voor de uiteindelijke reconstructie van de confrontatie worden op afzonderlijke schermen de 'aanwezige' onderzoeksrechters en advocaten geprojecteerd. Ze zijn er, en toch ook weer niet. Ze zijn echt en misschien ook niet (want ontwaren we daar niet acteur **Johan Dehollander**, die zich amuseert in zijn 'Columbo'-rol?).

Realiteit en fictie

Wanneer wordt de realiteit theater? Als de gesprekken tussen dader en opdrachtgeefster worden doorspekt met citaten van **Max Frisch** en **Franz Kafka's** *'Het Proces'*? Als de spots en camera's van een proces een mediacircus maken? Als de ritmering van beeld en muziek een reconstructie de suspense van een thriller of detectivefilm geven?

Berlin: dat is **multimedia**, maar ingezet met een sobere subtiliteit die ten dienste staat van het documentaire karakter. Niet in het minst in de (re)constructie van de personages: een scherm even wat dichterbij of verderaf schuiven, niets gebeurt zomaar of zonder betekenis. Zoals tijdens de reconstructie waarin de Belgische advocaat aan de zijlijn komt te staan, omdat hij volgens de Belgische wet de reconstructie niet mag bijwonen.

Grenzen overschrijden

Zo overstijgt **'Land's End'** uiteindelijk toch het loutere fait divers uit de krant. Wordt het een knipoog naar de Belgische politiek. Wordt het een verhaal over taal- en andere grenzen. Over het overschrijden ervan. Ook moreel. Hilarisch is de Babylonische spraakverwarring die de moord in de hand zou hebben gewerkt, met name toen de Vlaamse opdrachtgeefster aan de Franse huurmoordenaar zei: *'Finis-le'*.

Maar **'Land's End'** is ook een artistiek grensoverschrijdend verhaal: in het mixtaaltje van Frans en Nederlands dat acteurs Katelijne Verbeke en Jean-Benoît Ugeux hanteren, en binnen het bredere kader van het **NEXT-festival** waar deze voorstelling in première ging: een artistieke uitwisseling en samenwerking tussen Rijsel-Kortrijk-Doornik, over de taal- en landsgrenzen heen.

Liv Laveyne